

Vägledande ställningstagande om valsedlarnas ordning i valsedelställen

För att underlätta för väljare och röstmottagare och för att samtliga deltagande partier ska behandlas lika anser Valmyndigheten att:

- Valnämnden ska besluta om valsedlarnas placering på kommunens röstmottagningsställen och motivera hur presentationen sker på ett likformigt sätt.
- Valsedlarna ska placeras i valsedelstall.
- Partier som distribuerar sina valsedlar till ett röstmottagningsställe har rätt att få dem utlagda där om de, vid val till riksdag, region- och kommunfullmäktige, deltar i valet till riksdagen eller valet till region- eller kommunfullmäktige i den region eller kommun röstmottagningsstället ligger.
- Partier som distribuerar sina valsedlar till ett röstmottagningsställe har rätt att få dem utlagda där om de deltar i val till Europaparlamentet.
- Om ett parti som deltar i valet har flera kandidatlistor ska valnämnden lägga ut samtliga namnvalsedlar som partiet lämnar in till röstmottagningsstället.

1 Motivering

1.1 Gällande rätt m.m.

För detta vägledande ställningstagande är följande bestämmelser och förarbeten relevanta.

I anslutning till ett röstmottagningsställe ska det ordnas en lämplig avskärmad plats där valsedlar kan läggas ut och där väljarna var för sig kan ta sina valsedlar utan insyn. Kan platsen inte anordnas i anslutning till röstmottagningsstället får den i stället ordnas inne i lokalen. På denna plats ska väljarna ha tillgång till

1. valsedlar med enbart valbeteckning,

2. valsedlar med parti- och valbeteckning

a) för val till riksdagen samt region- och kommunfullmäktige för varje parti som vid något av de två senaste riksdagsvalen har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet,

b) för val till region- och kommunfullmäktige för varje parti som redan är representerat där och som inte uppfyller kraven i a ovan, när det gäller röstmottagningsställen inom den region eller den kommun där partiet är representerat,

3. valsedlar med parti- och valbeteckning för val till Europaparlamentet för varje parti som vid något av de två senaste valen till Europaparlamentet har fått mer än 1 procent av rösterna i hela landet eller valsedlar med parti- och valbeteckning samt uppgifter om kandidater om ett sådant parti deltar med endast en valsedel.

De partier som deltar i valen ska också kunna ge väljarna tillgång till sina valsedlar. Det är dock valnämnden eller utlandsmyndigheten som lägger ut valsedlarna på den avskärmade platsen.

Valsedlarna ska presenteras på ett likformigt sätt.

Punkterna 2 och 3 gäller endast under förutsättning att partiet har gjort en begäran om utläggning enligt 6 kap. 7 §. (8 kap. 2 § vallagen, 2005:837)

Valsedlar som är avsedda att läggas ut på röstmottagningsställena enligt punkterna 2 och 3 ovan tillhandahålls endast för de partier som begär det. (6 kap. 7 § vallagen)

Det är röstmottagarna som ansvarar för ordningen på röstmottagningsstället. (8 kap. 4 § vallagen)

Enligt lagstiftaren ska det inte göras någon åtskillnad mellan placeringen av partiernas valsedlar. Alla valsedlar ska tillhandahållas på ett likformigt sätt, på en och samma plats. På vilket sätt detta ska ske är en praktisk fråga. (Prop. 2021/22:52 Förstärkt skydd för väljare vid röstmottagning s. 22)

JO har konstaterat att det ur objektivitetssynpunkt är angeläget att någon åtskillnad inte görs mellan partier vid utläggning av valsedlar. Alla valsedlar ska tillhandahållas på ett likformigt sätt på en och samma plats. (JO:s dnr 3270-2009. Se även dnr 5127-2010, 5161-2010 och 5668-2010.)

1.2 Valmyndighetens bedömning

Utgångspunkten är att det ska vara lätt för väljaren att hitta valsedlarna och lätt för röstmottagarna att hålla ordning bland valsedlarna. För att underlätta för väljarna och röstmottagarna bedömer Valmyndigheten att valsedlar ska stå i valsedelställen.

Det är valnämnden som ansvarar för ordningen bland valsedlarna i valsedelställen. Nämnden måste ta hänsyn till att presentationen av valsedlarna ska vara likformig.

Valmyndigheten anser att valnämnden bör fatta ett beslut om valsedlarnas placering i valsedelställen enligt exemplet nedan eller annan placering som valnämnden bedömer lämplig utifrån förutsättningarna. I beslutet bör nämnden motivera hur valsedlarna presenteras på ett likformigt sätt.

Valmyndigheten bedömer att en likformig presentation exempelvis kan uppnås genom att:

- Valsedlarna är placerade i bokstavsordning efter de partibeteckningar partierna deltar under.
- Valsedlarna för varje val står i varsin rad (helst lodrät) i ordningen riksdag (gul), kommunfullmäktige (vit) och regionfullmäktige (blå).
- Partivalsedlar för samtliga partier som deltar i valen är placerade i samma valsedelställe. Blanka valsedlar är placerade väl synliga nedanför övriga valsedlar i valsedelstället.
- Namnvalsedlar för samtliga partier som deltar i valen är placerade i samma valsedelställe.

Om ett parti som deltar i valet har flera listor, varav en exempelvis är en ungdomslista bör valnämnden lägga ut samtliga namnvalsedlar som partiet lämnar in till röstmottagningsstället.

Valmyndigheten bedömer att partier som distribuerar sina valsedlar till ett röstmottagningsställe har rätt att få dem utlagda där om de deltar i valet till riksdagen eller valet till region- eller kommunfullmäktige i den region eller kommun röstmottagningsstället ligger.

Vid val till Europaparlamentet har partier som distribuerar sina valsedlar till ett röstmottagningsställe rätt att få dem utlagda där om de deltar i valet.